

GALVOS NULENKIMAS
VOKIEČIŲ ORO JĖGOS
ČECHAI PROTESTUOJA.

So. Bostone gyvuoja bolševikiškas "Massachusetts Lietuvos Komitetas". Sekmadienį, liepos 25 dieną jis surengė bankietą, kuriame pačiu svarbiausiu kalbėtoju buvo Povilas Rotomskis — "Sovietų Sąjungos atstovas ir sykiu jis yra atstovas Tarybų Respublikos Lietuvos". Šiuos žodžius pacitavau iš komiteto sekretoriaus pranešimo. Sekretorius, matyt, dar nežino kaip vadinas toji "tarybų" Lietuva, o jau didžiuojasi jos "atstovu."

Minėtam bankiete dalyvavo ir p. F. J. Bagočius. Ne tik dalyvavo, bet ir pasakė prakalbą, kuri visiems labai patikusi. Chicago "Vilnyje" apie tai pranešta sekančiai:

"Adv. F. J. Bagočius, kuris indorsavo mūsų komitetą, pasakė labai tinkamą prakalbą. Jis sakė, kad jis nusilenkia savo galvą prieš tokį geros valios ir humanitarinį pasidarbavimą. Aišku, mūsų pilikai toks jo išsireiškimas pilnai patiko ir buvo tinkamai įvertintas."

Zinoma, nenulenkęs galvos — nepateksi į bolševikų tarpą. Kai kam dar reikalinga ir truputiuko daugiau, būtent — atsižadėti ir laisvo protavimo, jeigu pas asmenį toks yra. Minėto bankieto garbės svečias buvo "Tarybų Lietuvos" atstovas P. Rodomskis. Netoliese sėdėjo S. L. A. prezidentas p. F. J. Bagočius ir lankstė galvą. Kitoje pusėje matėsi pagarsėjęs prof. B. Kubilius, kuris aiškina proletariškas bolševikų dogmas kaip kokias šventenybes. Aplinkui gi, ištiesę kaklus vėpėjo virtinė Lietuvos korikų. Išliko, p. F. Bagočius nepadarė klaidos nulenkdamas prieš juos galvą ir nusiimdamas kepurę.

Vienas reporteris paklausė gen. W. H. Arnoldo, amerikiečių oro pajėgų viršininko: — "Kuo išaiškinti vokiečių karo aviacijos silumą?" Generolas trumpai atsakė: "Tiktai aritmetika". Paklausėjui gerai nesu-pratus, generolas aiškino toliau:

"Palmik tamsta tam tikrą skaičių orlaivų ir dalink juos į didėjančių frontų skaičių. Jūs gausite vis mažesni ir mažesni oro jėgų skaičių kiekvienam fronte. Nebuvo to pradžioje, kuomet vokiečiai puolė Lenkiją, Belgiją, Holandiją ir Prancūziją. Tuomet Luftwaffe veikė kaip nepadalinta vieneta."

Taigi, ištikro, nieko nėra paslaptingo — tiktai aritmetika.

Cechai irgi turi kivirčių su žemlapių leidėjais šioje šalyje. National Geographic Society savo leidžiamuose žemlapiuose visai praleido Čechoslovakiją, o vietoj jos pradėjo Bohemijos ir Moravijos "protektoratus", reiskia — Hitlerio protektoratus. Prieš tokį pasielgimą griežtai užprotestavo Čechoslovakų Tautinė Taryba. Savo rašte ji pažymėjo, jog tai yra ne kas kitas, kaip pilimas vandens į nazių malūną.

Viena moteriškė Texas valstijoje pareikalavo divorso, kaltindama savo vyrą apgavystėje. Jos vyras dirba oro pranašavimo biūre. Nelabai seniai moteriškė nusipirko naują skrybę

Italijai Gresia Naujas Perversmas

Siekiami Nuversti ir Karalių

Svkį pradėję triukšmauti, italai greitai nesustojo. Nors maršalas Bodoglio įvedė karo stovį ir aštrią cenzūrą, tačiau sulindusios į požemį grupės ir partijos nusitarė kovoti su Bodoglio. Pranešimai iš Sveicarijos rodo, jog Italijoje veikia dvi skaitlingos organizacijos: "Tiesa ir Laisvė" ir "Sukilk Italija"! Tos dvi organizacijos siekia taikos ir nuvertimo ne vien Bodoglio, bet ir karaliaus.

Dirbtuvių darbininkams liepiama streikuoti ir negaminti daugiau karo ginklų. Į kariuomenę atsišaukiama padėti ginklus ir eiti namo. Tuom tarpu Romos radio paskelbė, jog Italija kariaus toliaus.

Dingo Dešimta Dalis Estijos Gyventojų

Vieni Ištremti, Kiti Išmirė

Atliktame 1943 metais sąraše pasirodė, jog Estijos gyventojų skaičius siekia 1,117,631. Į penkis metus, iki dabartinio karo žmonių skaičius dar turėjo padaugėti. Tuom tarpu gruodžio m. 1941 metais, estų organizacijoms pravedus cenzą, paaiškėjo, jog gyventojų jau esama tik 1,018,000. Reiškia, virš 100,000, arba dešimto nuosimčio visų estų jau nebėra.

Galimas daiktas, jog didesnę pusę išgabeno sovietai, kiti išmirė nuo sunkių gyvenimo sąlygų jei ne po viena, tai po kita okupacija.

Beabejo, tas pats atsitinka ir Lietuvoje. Pastarojo dingsių "be žinios" gal yra virš 250,000. Tokiai mažai šaliai, kaip Lietuva, tai didelis smūgis. Daug mokslininkų, profesionalų, amatnikų, ūkininkų tapo išgabenta jei ne į vieną, tai į kitą pusę.

Sis incidentas parodo, jog švedai nebetiki į vokiečių pergalei ir nori kuogreičiausiai atsikratyti nuo primetų sutarčių.

Be atsitiko kitaip ir moteriškė grįžo su šlapia skrybeleite. Prasidėjo barniai, o paskiau peštynės. Moteris pareiškė, jog nenori nieko bendro turėti su tuo "apgaviku."

Brooklyne išelpanči "Amerika" rašo: "Amerikoje daug simpatijos Lietuvai. Daug tikro su-pratimo Lietuvos atžvilgiu, bet tai nereiškia, kad Lietuvos draugai turi tik džiaugtis. Budėkite visada. O savo darbų pirmaeilis žygiu šiuo metu laikytine dalyvavimą Amerikos Lietuvos Konferencijoje."

Mano supratimu, visos mūsų organizacijos, draugijos, klubai privalėtų palaikyti tarpusavio ryšius ir po šios konferencijos. Susisakymas ir stoka kooperacijios yra didžiausi mūsų veiklos stabdžiai.

One Axis Leader Down—Two to Go

The sudden political demise of Benito Mussolini makes him the first Axis dictator to fall under the military and intellectual might of the Allied nations. Left: King Victor Emmanuel of Italy who accepted Mussolini's resignation and appointed Marshal Pietro Badoglio, center, as the new premier of Italy. Although Badoglio announced that "the war continues," as he proclaimed martial law, he was never a member of the official high ranking Italian fascist group which surrounded Mussolini. He has been known to have disagreed with the former premier several times. Right: Benito Mussolini who took advantage of the unrest of World War I to create a dictatorship and now finds himself overthrown by similar forces in World War II.

Draugijos Skaitlingai Renka Delegatus

Švedai, Bijodami Nazių Keršto, Sumobilizavo 500,000 Kareivių

Kuomet vokiečiai užėmė Norvegiją, tai jie pareikalavo iš Švedijos, kad toji praleistų jų kariuomenę ir ginklus, siunčiamus iš Vokietijos į okupuotą Norvegiją. Švedai, bijodami vokiečių invazijos, sutiko tą padaryti. Tačiau, dabar, kai dingo Hitlerio baubas, švedai paskelbė, jog nuo rugpiučio 15 dienos, š. m. nebeperleis ginklų, o nuo rugpiučio 20 dienos sulaukys ir vokiečių kareivių tranzitą.

Tai gana didelis smūgis vokiečiams. Viena, tas užgauna jų "unorą", antra — apunkina Norvegijos gynimą. Bijodami kad vokiečiai staiga neužpultų ir jų, švedai greitomis sumobilizavo 500,000 kareivių ir pastatė juos palei Norvegijos sienos ir pietuose.

Chili valstybės, Pietų Amerikoje, vakarinė siena siekia 3,000 mylių pakrančio.

Sicilijos Dienos Jau Suskaičytos

Vokiečiams Sunku Bus Išnešti Savo Kailį

Kovos Sicilijoje artinasi prie pabaigos. Trys alijantų armijos, bendrame skaičiuje apie 10 divizijų, stumia vokiečius atgal ir tuom pat sykiu apsupa juos. Neatrodo, kad vokiečiams pasisektų pasprukti iš neriamų kilpų. Sicilijos užėmimas ne tik priartina sąjungininkus prie Europos, bet atims iš italų ir vokiečių svarbius žaliuos medžiagos, ypatingai sieros šaltinius, kurie buvo naudojami karo amunicijai. Operacijos šioje saloje buvo taip pasekingos, jog priešuo nuostoliai sužeistais, užmuštais ir nelaisviais dešimteriopai didesni už sąjungininkų.

Binghamtono Lietuviai Turės Nemažai Atstovų Pittsburgo Sueigoj

Organizacijos Stropiai Ruošias Amerikos Lietuvių Konferencijai

Liepos 30 dieną pp. Varkulių namuose buvo sušauktas susirinkimas Binghamtono Lietuvių Tarybos, kuriame tapo išrinkti du delegatai — P. B. Balčiukonis ir A. Lėpa ir Amerikos Lietuvių Konferencija, kuri įvyks Pittsburgh, Pa.

Taipgi išrinkta 6 Tarybos nariai parinkti aukų virš pažymėtai konferencijai. Ir buvo įteikti pakvietimai tarybos nariams, kurie pasižadėjo savo organizacijų susirinkimuose perskaityti ir raginti, kad išrinktų delegatus ir prisidėtų su auka.

Rugpiučio 2 dieną SLA 50 kuopa savo susirinkime išrinko 3 delegatus: P. Balčiūną, E. Burčinskienę ir K. Jakševičienę ir Amer. Lietuvių Konferencija ir paskyrė auką iš kuopos išdo \$10. tiems tikslams.

Tačiau nuosirdžiai prašau, kad ir kitos organizacijos išrinktų delegatus, ir minėtą konferenciją ir pasiųstų aukų. Jeigu mes norime atgauti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę, privalome kol dar nevelu, ginti jos teises, pasiremami teisingumo ir demokratybės principais.

— A. Lėpa.

Traukia Civilius Vokiečius Iš Baltgudijos

Naziai skubiai pradėjo evakuoti savuosius civilius, taip vadinamus "volksdeutsche" iš Baltgudijos. Jie surenkami į didelės stovyklas Minske, o iš čia gabenami traukiniais į vakarus. Jie buvo čia atsiųsti užimti vietą kochozų vedėjų ir instruktorų.

Vokietijos Karo Galybė Jau Braška Visuose Frontuose

Rumunijoj Irgi Neramu; Ne Kokie Pyragai Naziams Rytiniam Fronte

Visoj Rumunijoj išsivystė požeminis judėjimas, kurio tikslas yra atsikrtyti nuo nazių ir privesti valdžią ješkoti taikos. Rumūnų ūkininkų partijos vadas Julius Manu, griežtas priešininkas premiero Ion Antonescu režimo, apledo slapstimosi vietas ir pastatė valdžiai tam tikrus reikalavimus.

Zymesni rumūnų diplomatai tapo pasiūsti į Sveicariją ir Vatikaną patirti apie taikos galimybes su alijantais.

Vokiečiai Areštuoja Savo Kareivius

Londonas (ONA). — Vokiečių kareiviai Belgijoj garsiai burnoja prieš Hitlerį ir upas kariškių tarpe skubiai puola žemyn. Pra nešama, jog Westphalijoj susirinkęs kareivių burys atsišaukė į savo draugus kovoti ne už Hitlerį, bet už taiką ir laisvę. Daugelis vokiečių kareivių tapo areštuoti už įžeidimą Fuererio.

Tokiom Tai Gestapo Priemonė Naziai Dabar Valdo Okupuotą Lietuvą

Kaip Veikia Vokiečių Policinga Lietuvoje?

Lietuviai Milicininkai Pilnoj Okupantų Kontrolėje

Kaip kituose nazių okupuotose kraštuose, taip ir Lietuvoje veikia taip vadinama civilinė milicija. Jos darbas yra prižiūrėti viešą tvarką, saugoti namus nuo vagių, išdalinti maisto korteles ir pan. Tačiau, ji neturi jokio savistovumo. Vieni žymesni tos milicijos viršininkai yra vokiečiai. Visus svarbesnius nuosprendžius ir įsakymus duoda okupantai. Lietuviams paliekama tik išpildymas.

Daug kartų biauresnius teroro ir baudimo žygius, ypač prieš ūkininkus arba žydus, liepiama atlikti Lietuviams milicininkams, grąsinant jeigu jie pasipriešins, tai bus sušaudyti. Bet didžiama terorizavimų išpildo pati nazių gestapo, arba apsaugos policija, kuri turi apie 12 įvairių skyrių. Pastaroji yra tikroji Dievo rykštė žmonėms.

Sušaudymai Vilniuje Tęsiasi

Londonas. — Lukiškių kalėjimas Vilniuje yra prigrūstas vienos rūšies prasikaltėlių prieš nazius. Sušaudymai įvyksta kas savaitę, kartais grupėmis po 60 ypatų.

Keturios didžiausios pasaulyje druskos kasyklos yra Louisiana valstijoje.

Gali Įžūti Visa Jų Apsaugos Sistema

Vienas jau faktas, kad vokiečiai turi trauktis rytų fronte, parodo jų jėgų susilpnėjimą ir atsižadėjimą bile kokių ofensyvų prieš sovietų armijas. Rusai dabar grąšina svarbiam gelžkeilių centrui — Bryanskui, kuris yra 75 mylios į vakarus nuo Oriol. Kelias į Bryanską rusams esąs atdaras.

Jei dabartinė rusų ofenzyva seksis ir toliau, tai dar šiam rudenyje galima laukti didelių permūnų rytų fronte. Kad kokių dar, vokiečiai gal turės bėgti ir iš Ukrainos.

Hamburge Žuvo 200,000 Žmonių

Danų konsulas apskaitliavo, jog Hamburgo mieste laike pastarųjų bombardavimų žuvo apie 200,000 žmonių. Jų tarpe esą ir 2,000 danų, kurie buvo atvykę darbams.

Naziai Siunčia Lietuvon Daugiau Slaptosios Policijos

Švedų laikraštis "Dagens Nyheter" praneša, jog gestapo Lietuvoje gavo didesnės paramos. Į kaikurias vietas nauji vokiečių slaptos policijos būriai tapo atgabenti orlaiviais ir išmėtyti po visą šalį. Padidėjusi partizanų akcija okupantus privertė griebtis griežtesnių priemonių. Partizanai pradėjo užpildinėti vokiečių įstaigas ir sandėlius, o taip pat keršinti tiems, kurie bendradarbiauja su vokiečiais.

Lengvai Pažadėjo, Bet Sunkiai Išpildo

"Ostlando" gubernatorius Dr. A. Rosenbergas jau seniai buvo pažadėjęs Lietuvos ūkininkams gražinti atimtus bolševikų ūkius. Tačiau iki šiam laikui tik mažą dalį atgavo ir tai po 2 ar 3 hektarus žemės. Didesnieji ūkiai tebėra vokiečių tvarkomi.

Apvogė Kauno Universiteto Knygyną

Kadangi studentai pasipriešino stoti į vokiečių organizuojamą lietuvių legioną, tai naziai, kaip žinome, uždarė abu Lietuvos universitetus. Pastaruoju laiku tas mokslo įstaigas nuogai apkraustė, išveždami brangesnius instrumentus ir 10,000 tomų vertingų knygų iš Kauno Universiteto.

SANDARA

LITHUANIAN WEEKLY NEWSPAPER

LITHUANIAN WEEKLY NEWSPAPER
Published Every Friday by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE of AMERICA
Editorial Office:
840 West 33rd St., Chicago Telephone Yards 4789

SUBSCRIPTION RATES:
In The United States per year \$2.00
In Canada and All Foreign Countries per year \$3.00

Entered as second class matter OCTOBER 25th, 1928, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the ACT of MARCH 3, 1879.

Sandara yra Savaitinis Laikraštis, leidžiamas kas Penktadieniai.
Sandara yra Organas Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros,
840 West 33rd St., Chicago, Illinois

UŽSAKYMO KAINA:
Suvienytose Valstijose metams \$2.00
Užsienyje metams \$3.00

Jogailos Paminklas New Yorko Central Parke

Pereitam sekmadienyje, New Yorko majoras LaGuaria, kalbėdamas per radio priminė apie perkėlimą Jogailos paminklo į Central Parką. Tarp kitko jis pasakė:

"King Jagiello was a Lithuanian chieftain who led the armies of Poland and defeated the Teutonic Knights of the Cross in the famous battle of Gruenwald on July 15th, 1410. It's very good reminder. He became the Catholic King of Poland and was called Wladislaus The Second."

Pagal majoro La Guardia išėina, kad lietuvis vadas buvo Lenkijos armijų priešakyje ir sumušė kryžiuočius. Taigi, tam lietuviui vadui ir statomas dabar paminklas. New Yorko lenkams toki interpretacija labai patiko. Jie nori, kad Jogaila būtų vadinamas tik Lenkijos karalium, o daugiau niekuom.

Prie progos verta pažymėti, jog ir dabartinis Lenkijos užsienio reikalų ministeris Tadas Romeris yra gimęs Zemaitijos širdyje. Lietuva, matyt, yra pasižymėjusi praeityje kailių, gintaro, vaško ir garsiųjų vyrų eksportu.

Vokiečio Nuomonė Apie Churchill Kaip Strategą

Hitleris ir jo "gengė" pradžioje bandė pajuokti anglų premiera Churchilla, kaip nieko neišmanantį karinėje strategijoje ir politikoj. Tuom tarpu Goebbelso propoganda bandė atvaizduoti Hitlerį kaip nepaprastą išminties ir galybės sutvėrimą. Vieną sykį Goebbelsas išsitarė: "1918 metų vokiečių kapituliacija nepasikartos, nes Vokietiją dabar valdo ne Vilhelmas II, bet genialinis vadas Adolfas Hitleris."

Bet kuo ilgiau tęsiasi karas, tuo mažiau besiparodo tas genialškumas. Tuom tarpu Churchillo žvaigždė nuolat kyla ir aukštį. Verta prisiminti, kad Churchill lošė labai svarbią rolę ir pereitime kare, kaip krašto apsaugos ministeris. Apie tai liūdi ja ir jo buvusieji priešai.

Pradžioje 1939 metų Vokietijoje pasirodė knyga "Die Diplomaten", kurią parašė ilga laiką buvęs vokiečių užsienio ministerijos vedėjas — Richard von Kuhlmann. Tarp kitko jis primena:

"Reikia pripažinti, jog tik Churchill aiškiai matė centrinių valstybių (Vokietijos ir Austro-Vengrijos) silpniausias puses. Jeigu būtų klausyta Churchillo ir jo projektai užtektinai pamertti, karo eiga būtų greit pasišukusi ir kitą pusę ir centrinių valstybių atsparumas būtų greičiau sulaužytas."

Ir Richard von Kuhlmann paduoda keletą pavyzdžių. Pradžioje pereito karo, Churchill suprato didelę svarbą turėti savo rankose Antverpeną, Belgijos uostą. Jis stjo už tai, kad tas uostas būtų ginamas visomis spėkomis, tačiau jam nepritarė anglų generalinis štabas.

Churchill taip pat įrodinėjo, jog prasilaužimas pro Dardanelus išmuštų Turkiją iš karo. Bet ir šiam žygius neužtektinai buvo skirta pajėgos ir per greitai jis buvo nutrauktas. Taigi, dabartinis anglų premieras jau buvo svarbi figura pereitime kare, o šiame — dar didesnė.

Subruzdo Kolonijos Rinkti Delegatus

Žinios, kurios pasiekia mus iš įvairių apeliškių, rodo gyvą užsienio interesavimą šaukiamą Pittsburghe Amerikos Lietuvių Konferencija. Draugijos, klubai, kuopos ir įvairios kitos organizuotos vienetos skubina išrinkti delegatus. Taigi, iš anksto galima sakyti, jog konferencija bus pasekminga ir plačiai atstovaujama.

Taip ir turėtų būti. Atėjo laikas, kuomet Amerikos lietuvių išieivija turi prabilti pačiais svarbiausiais šiuo metu klausimais: karo laimėjimas ir atstatymas nepriklausomos Lietuvos. Tegul placioji šios šalies visuomenė išgirsta mūsų pasiryžimą ginti Lietuvos Valstijų laisvę, prestižą ir demokratiją, o taip pat ir Lietuvos teisę būti laisva, o ne kienuo nors vergu. Mūsų pareikštas balsas atrems skleidžiamus melus, būk Lietuvos žmo-

nės sutikė užsidėti ant savo pečių svetimą jungą.

Mes patariam rinkti ir delegatus tuos, kurie nėra užimti apsaugos darbais, kurie gali lengviau pasiliuosuoti, nepadarę darbių niekam nuostolių. Daugelis jau iš anksto pritaikė savo atostogas pradžiai rugsėjo mėnesio, kiti irgi gali tą padaryti. Konferencija tęsis tik porą dienų, ketvirtadienyje ir penktadienyje, rugsėjo 2 ir 3 dienose.

Stalinas Planuoja Savotišką Tvarką Europai

Siomis dienomis "Chicago Herald American" parašė editorialą apie Sovietų Rusijos slaptus užsimojimus subolševikinti Europą. Tarp kitko jis sako:

"Kuomet demokratijos desperatiškai kovoja, kad paliuosuoti šalis, kurios yra po Hitlerio kulnu, naujas Kominternas, su Stalinu priešakyje daro suokalbius prieš Europos laisvę. Kremlius jau tvėria 'tarybų' pavyzdžius būsimoms komunistų pavergtoms Europos šalims. Kuop arčiau mes esame laimėjimo, tuo daugiau aiškėja Sovietų Rusijos tikslai link Vokietijos.

"Tie tikslai yra nugalėti Hitlerį, kad paskiau visoje Europoje įsteigti raudonųjų režimus, kurie reikštų daugiau kankinimo kamerų, koncentracijos stovyklų, žudynių, ateizmo ir nuolatinį teroro šėlimą.

"Laikas — dabar arba niekad, kuomet mes esame prieš silėnksčio didelio laimėjimo Italijoje, Churchill ir Roosevelt turėtų perspėti Staliną apie jo suokalbius Europoje. Taigi jis padeda visas kortas ant stalo ir tas, kurias jis turi paslėpęs marškiniuose, nes jei Rusijos komunizmas triumfuos Europoje, mūsų kareiviai bus paaukavę gyvybę už dyką."

APŽVALGA

RYTŲ PRUSIJOS PRIJUNGIMAS PRIE LENKIJOS

Lenkų Tautinėje Taryboje, Londone, liaudies partijos atsiktovas Roman Sengler dar sykį pakartojo reikalavimą, kad Rytų Prūsija būtų prijungta prie Lenkijos. Tai, girdi, būtų atilyginimas jai už visas padarytas skriaudas. Iš kitos pusės, Rytų Prūsijos likvidavimas prisidėtų prie apsaugojimo taikos ateityje.

Mūsų supratimu, Lenkija bando atkasti perdidelį kašnį. Tuom pat sykiu ji nori apsuoti Lietuvą iš trijų pusių ir išdėti į savo maišą. Jei ir kitos alijantų šalys siektų panašius tikslus, tuomet apie žmonių laisvę ir demokratiją nebektų kalbėti.

DAUGIAU DOMĖS SAVIEMS REIKALAMS

Daug dalykų reikia atlikti dabar ir nemažiau — ateityje. Kaip lietuviška grupė Amerikoje pirmos, antros ar trečios gentkartės, mes norėsime gyvuoti, pasilaikyti savo kultūrą, tradicijas ir organizacijas. Bet tas viskas savaime neišsirs. Reikalinga planuoti ir nuolatinį pastangų; reikalinga atjautimo.

Kakalikai prisistatė bažnyčių, mokyklų, vienuolynų ir kitokių tikiybinių įstaigų. Čia bent šiuo metu surado prieglaudą ir jų lietuviška akcija. Bet kaip yra su taip vadinama laisva, tautinė srove? Idejomis mes esame turtinai, bet praktiškai atžvilgiu daug kuom negalim pasigirti.

Zodis nesistos kūnu, troškimai neišsikūnis, jei mes gyvenim tik žodžiais ir troškimais. Kad palaikyti tautinį, kultūrinį veikimą, kad palikti šioji tokį pasogą ateičiai, privalome investuoti daugiau darbo ir lėšų. Trys didžiausios mūsų organizacijos — SLA., ALTS. ir TMD. neturi atliekamų dolerių platesnei akcijai, išskyrus neatbūtiniausias reikalus. Tuom tarpu tų organizacijų nariai nėra visi beturčiai, arba "nesu-pratlyvi" žmonės. Tik daugeliui neateina į galvą mintis, jog ateities rūmų nepastatysim vien tik kalbėdami apie tai.

Pirkite Karo Bonus ir Stampas.

KAI IS KITO SONO PRADEDA PUSTI VEJAI

Mussoliūno sulipdytos fašistinės sistemos griuimas Italijoje yra didesnės reikšmės įvykis, negu kad kartais išivaizduojame. Toji sistema nebuvo joks naujas išradimas; ji bandė atlygti moderniojo valstybės primityvišką valdymo formą, kur vieną asmuo, arba grupė asmenų pasiskelbia viešpatiais, o visi kiti piliečiai atsiduria baudžiauninkų padėtyje. Tai yra ne kas kitas, kaip pritaikymas politikoje žinomo visiems principo: "Vienas piemuo ir viena avinyčia".

Italai, kaip pasirodė, yra menki kareiviai. Bet kitose srityse jie turi nemažai gabumų. Jų pirmtakūnai romėnai davė Europai teisių sistemą; viduramžiuose italai išvystė bažnytinę sistemą, kuri aprėpė visą pasaulį. Tos bažnyčios galva iki šiai dienai pasilieka italas, o jų miestas Roma skaitomas net "šventuoju".

Pirmoje dalyje pereitojo šimtmečio italai buvo pionieriai naujo liberalinio ir demokratinio judėjimo, kuris greit persimetė į kitas šalis. Mazzini, Garibaldi, Cavour ir kiti ikvėpėjais ir akstintojais buvo kovose prieš absoltines monarchijas. Nuo jų laikų prasidėjo demokratybės pavasaris Europos kontinente.

Isistiegius Italijoje fašizmui, iš ten ėmė plėstis priešingas judėjimas. Idejos, mat, yra panašios baciloms; jomis lengva ir kitus užkrėsti. Visokie maršalai, eks-generolai ir apsigimę avantiuristai įvairiose Europos šalyse virto fašistų pamegdžiotojais, "kietos rankos" garbintojais ir demokratijos niekintojais. Jei ne vienur, tai kitur jie pagrobė šalies valdymą ir įsteigė diktatūras, panašias Stalino, Mussolini, arba Hitlerio. Atrodė, jog demokratijai artinasi galas, bent Europos kontinente.

Bet pačiu kritiškiausiu momentu smaigiamai Europoje demokratijai pasiskubino į pagelbą Suvienytos Valstijos karių savo milžiniška pajėga paskuko karo laimėjimą ir kitą pusę. Pirmutinis smūgis buvo suodotas Italijos fašizmui, kuris negarbingai sugriuvo. Paskui

Išstremtų į Sibirą Lietuvių Vargai

Suskaudytų Seimu Nariai Nesuranda Vienas Kito

Desėtkai tūkstančių lietuvių, kuriuos bolševikai išgabeno į Sibirą arba į kitas puslaukines vietas, atsidūrė ant bedugnės kranto. Nors sovietai primetė jiems savo pilietybę, tačiau jie iki šiai dienai neturi ne tik pilietinių, bet ir žmoniškų teisių. Jie prirakinti prie darbo tokiose sąlygose, kur jų išlikimas yra labai abejotinas.

Kaip žinome, vežant juos iš Lietuvos, bolševikai praktikavo tokią metodą: vaikus atskirdavo nuo tėvų, vyrų nuo žmonių ir išsklaidydavo juos dievai žino kur. Nuvežti į tundras, stepes ar smėlių pūstynes, tarp kirkių, eskimosų ir panašių giminių, lietuviai kenčia fiziškai ir dvasiškai. Jokio susisiekimo su išoriniu pasauliu; jokių žinių nuo artimųjų apie tai, kas su jais atsitiko. Tai blogiau, negu kalėjimas; tai gyvųjų pekla.

Tūkstantai mažų vaikų su nyko, sudžiūvo. Mums teko matyti fotografijas lenkų vaikų, kuriems buvo leista išvykti į Persiją. Nušaše, išbadėję ir atrodė kaip skeletai. Ims ilgą laiką kol jie grįž į normalią stovį. Panašiai yra ir su lietuvių vaikais. Tik pastarieji neturėjo progos pasiekti Persiją, ar Indiją; jie pasiliko ten kentėti ir laukti galo.

Del ko tie žmonės taip kankinami, paprastam protui sunku suprasti. Tai yra politinis kerštas, taikomas nekaltiems lietuviams. Išdraskymas šeimų ir išmėtymas ten, kur lietuviai negali būti naudingi nei sovietam, nei sau — yra tolygus laipsniškam išnaikinimui. Ir vis del to, Kremlius atkakliai tvirtina, jog tie tremtiniai yra jų piliečiai.

Amerikos Raudonasis Kryžius bandė suteikti tiems nelaimingiems kokią nors pagelbą. Tačiau, sovietai atsisakė išleisti to kryžiaus atstovus. Cinišku būdu tai ištaigi buvo pranešta, jog sovietai gali patys pasirūpinti savo piliečių gerove.

Taigi tuom tarpu bile kokiai pagelbai durys yra uždarytos. Bet tas neprivalo sulaukyti nei vieno jautresnio žmogaus nuo apeliavimų ir anglų ir amerikiečių visuomenę tremtinių reikale. Jeigu jau maisto, drabužių ar ko kita negalima pristatyti, tai sovietų valdžia bent turėtų leisti tiems varguoliams persikelti gyventi į tokį klimatą, kuris yra jiems įprastas ir paskiau gražinti tėvams vaikus, arba žmonoms vyrus.

Tą būtų nesunku padaryti ir toks žingsnis išėtų į naudą patiems sovietams, nes jie gautų geresnių darbininkų ūkiui ir karo pramonei. Aš manau, kad Amerikos lietuvių organizacijos turėtų dar sykį atsikreipti šiuo reikalu į Amerikos Raudonąjį Kryžių. — J. Laisvūnas.

Teisme

— Ar Tamsta gyveni su šiuo liudininku geruose santykiuose?
— Ne, ponas teisėjau. Jis yra mano vyras...

Ji, beabejo, žlugs ir naziška sistema. Demokratija vėl atrodo triumfuojanti. Gal ilgiau pasiliks tik raudonoji rusų monarchija su Stalino dinastija. Bet ir toji negalės išsilaikyti amžinai. Kaip niekas negali sulaukyti upių bėgimo, taip ir diktatoriai negalės užgniauzti žmonių veržimosi į laisvę.

Kam Skelbti Tokius Dalykus Kurių Nebuvo ir Nėra

Melagystės Turi Labai Trumpas Kojas

Vėliausiam "Amerikos Lietuvis" leidinyje, pasirašęs "Ex-Sandarietis" lieja savo apdūmo jimus apie vėlionį Juozą Hertmanavičių ir sykiu pritepė visokių nesąmonių apie "Sandarą" ir jos redaktorių. Tokių nesąmonių, kurių ausys iškyla aukščiau pakaušio.

Straipsnio autorius — T. Kučinskas buvo socialistas, pašinkiau nutūpė bolševikų pastogė, o dabar aitvaras žino, kuom jis yra. Bet sandariečių jis niekad nebuvo. Jo provokatoriški raštai "Amerikos Lietuviui" garbės nesuteikia.

Taigi anas T. Kučinskas pasakoja buk J. Hertmanavičius nusiskundęs jam, jog "Sandara" netalpinusi jo, Hertmanavičiaus, straipsnių, jog sandariečių veikla pakrikus, jog pasiūntus sandariečiams 150 pakvietimų į susirinkimą nei vienas asmuo neatvykęs, jog "S." redaktoriui trūksta kultūros ir taip toliau. Žodžiu, pripasakota visa litajai kvailalogijos.

Tas viskas yra savotiška provokacija, kurią gali iškepti tik tokios rūšies vėjo pamušalai, kaip T. Kučinskas, o talpinti tik tokios rūšies "laikraštis", kaip "Amerikos Lietuvis". Dar blogiau, kuomet į tą viską yra sąmoningai įveliamas miręs asmuo.

Dabar pažvelgkim į dalykus tikroje šviesoje. T. Kučinskas tur būt nematė ar nenorėjo matyti, kad J. Hertmanavičiaus straipsniai nuolat tilpdavo "Sandaroje". Paskutinėje laidoje, prieš jo mirtį, tilpo net du jo straipsniai: "Vyrui, Pajudinkime Zeme" ir "J. Hertmanavičius Dėkoja Tiems, Kurie Pridėjo..." (Sandaros No. 22, gegužio 28 d., 1943 m.) Einant atgal, rastumem daug kitokių straipsnių. Taigi, jau šie faktai aiškiai parodo kiek teisingi yra T. Kučinsko užmetinėjimai.

Prie progos reikia pažymėti, jog vėlionis J. Hertmanavičius, būdamas ne lengvose medžiaginėse sąlygose, veik už dyką turėjo savo ofisiuką "Sandaros" patalpose ir per eilę metų jo

garsinimas tilpo mūsų laikraštyje nemokamai. Musų noras buvo pagelbėti jam kuom tik galėjome, nors jis ir nebuvo mūsų organizacijos nariu. Jis nepriklausė ir jokiai kitai lietuviškai organizacijai.

T. Kučinsko pasakojimai apie išsiuntimą 150 pakvietimų į susirinkimą, kuriams, nei vienas žmogus nedalyvavo, yra per daug kvailas dalykas, kad į jį atsakyti. Tokio atsitikimo dar nėra buvę Chicago sandariečių gyvenime. O kas link Sandaros "merdėjimo", tai tas žodis greičiau pritinka T. Kučinsko protiniams gabumams ir jo paprastai sarmatai, kuri yra visai dingusi.

Mes nebūtuomem kreipę dėmesį į panašias insinuacijas, jei jose nebutų įveltas vėlionis J. Hertmanavičius. Taip atsitikus, mes jautėm savo pareigą nušviesti dalykus, taip, kaip jie ištikro buvo ar yra.

— Chicagietis.

Senam Vilniui

Skuba plaukia debesėlis Vilniaus bokštus palytėjęs. Liūdna ilgu senam Vilniui, Kol ten švilpia priešų vėjas.

Rudens saulės veidas temsta Užu Vilniaus rausvų sienų... Liūdna šalta senam Vilniui Nuo priešų snairių blakstienų.

Krenta byra Nerin lapai Rudens vėjo pakramtyti... Liūdna graudu senam Vilniui, Kad ten laisvės nematyti.

Gaudžia rauda Vilniaus Kankdės (lės) Mūsų dvasios palytėtos... Liūdna pikta senam Vilniui Nuo vergijos jam uždėtos.

Slanko paneviu vaiduokliai — Mūsų milžinai ten žuve; Skelbia garšą, jog lietuviai Laisvi bus kaip pirmiau buvę.

Greitai Atpėjo

— Pasakyk, kiek metų gali turėti ši karvė?
— Ne daugiau, kaip du.
— O iš ko atspėjai?
— Ar nematai, kad ji turi tik du ragu?

Am. Lietuvių Konferencijos Pittsburghe Mandato Pavyzdys Draugijoms

MANDATAS

Išrinktas atstovauti draugija
Amerikos Lietuvių Konferencijoje, Rugsėjo 2, 3 dienomis, 1943, William Penn Hotel, Urban Room, Pittsburgh, Pa.

Delegato vardas

pavardė ir adresas

Kiek narių turi draugija

Auka \$

Organizacijos Valdybos narių parašai ir antspauda:

() Pirm.
(Antspauda)
() Sekr.

Sukilimas Lietuvoje Prieš Rusus Pabaigoj 18 to Šimtm.

Lietuvių Kova už Vilnių 1794 Metais ir Del Ko Ji Buvo Pralaimėta

Sukilimas Nebuvo Kaip Reikiant Suorganizuotas

Pereitos "Sandaros" laidoje buvo aprašyta pradžia sukilimo Lietuvoje prieš rusus 1794 metais. Dabar seksime kas atsitiko vėliau.

Išvarę rusus iš Vilniaus, sukilėliai stengėsi paaimti į savo rankas Nemuno upyną, tuo būdu ankštai sueiti su Kasčiūškos lenkų kariuomene ir, išplėtus sukilimą ne tik Aukštaičiuose ir Zemaičiuose, bet Gudijoje ir net Rusijos jau įjungtose dalyse, palengvinti Kasčiūškai galutinai sumušti rusus. Tačiau nepavyko sukelti didžiulio gyventojų, o gūdų baudžiauninkai visai neatsiliepė į kurstymą.

Ir tarp pačių sukilimo vadų nebuvo sutarties, o rusams sukubus sustiprėti ir gavus paramos iš Prūsų, sukilimas nepavyko savo sumanymu įvykinti ir prisiėjo tenkintis šio laikais tokiais laimėjimais, šiuo ar tuo garsesniu žygiu.

Vilnių nuo rusų paluosavus, visų pirma reikėjo rūpintis kuotoliau juos nuo Vilniaus nustumti ir neleisti, kad jie sustiprėtų ir grasytų šalies sostinei. Pasitraukusi iš Vilniaus rusų kariuomenė rėišosi su išmėtytais šen ir ten rusų pulkais ir, atsiremusi Gardino bei Minsko kariuomene, visą laiką buvo Vilniui pavojinga.

To dėlei kelioms dienoms tik praėjus, kai iš Vilniaus išvaryti rusai, Vilniaus ir iš kitur suėjusiai sukilėlių kariuomenei teko jau miesto apylinkėse su jais susiremti. Ties Nemenčinu (22 kil nuo Vilniaus, ant Neries), ties Polėnais (apie Ašmeną) įvyko pirmieji susirėmimai, kuriuose tačiau lietuviai kad ir įveikė rusus, bet sumušti jų nesumušė ir nedrįso jų toliau stumti.

Vyriausioji sukilėlių stovykla buvo Ašmenoje. Ištenai jie po kelių savaitių ištraukė Beržunos ir Nemuno linkui, sumanę paimti Minską ir sujunginti Gudiją. Tačiau rusai suprato jų sumanymą ir, sutraukę karuomes, budriai sergėjo tų dviejų upių liniją. Kad ir pavyko šen ir ten nuveikti rusai ir birželio mėn. pradžioje per Ivanios miestelį prisitarti prie Minsko — (buvo jau už kelių mylių nuo jo), bet sužinoję, jog rusai sustiprinę savo kariuomenę, traukėsi atgal.

Ties Vyšniavu (dabartiniame Ašmenos aps., netoli Krevės) stipri rusų kariuomenė juos pasivijo ir sumušė. Lietuvių kariuomenė turėjo grįžti Ašmenon ir išsižadėti Minsko, o rusai pasiekė Smurgainius ir tykojo patogios valandos, idant užpuolus Vilnių.

Šiuo metu jau aiškiai buvo apsiėmę nesantaika tarp Lietuvos sukilėlių vadų-generolų ir jų nenoras kits-kito klausyti bei remti. Aukščiausios Lietuvių Tautos Tarybos paskirtas vyriausiuoju kariuomenės vadu ir Kasčiūškos pakeltas generolu Jasinskis buvo aiškus respublikos šalininkas ir didžiuliam bajorų per daug smarkiai pažiūrų, kaip dabar kad pasakytumė — "kairysis". Tad bajorų vadai raštais ir per tam tyčią Varšuvon siunčiamus žmones skundė jį Kasčiūškai. Šis, nenorėdamas bajorų atstumi, birželio pradžioje

jo vieton paskyrė kitą vadovą, gen. Vielgorskį.

Jo paskyrimas bajorams labai patiko, bet generolui nepaaiškūs tinkamo vadovui gabumo ir sumanumo, šie veikiai prie jo atšalo. Karuomenė ir Vilniaus gyventojai juo nepasitikėjo, beveilydami Jasinskį. Šis, nusilenkė įsakymui ir pasitenkino paliktuoju jam dalies kariuomenės vedimu; su jaja jis birželio 26 d. ties Salomis (netoli Ašmenos) smarkiai susirėmė su rusų kariuomene.

Matydamas Vielgorskio nesumanumą, jis nusiminęs apleido Lietuvą ir išvažiavo Varšuvon. Vėliau ir Kasčiūška įsitikino Vielgorskis netikus sukilimui vesti ir rugp. pradžioje skyrė kitą generolą, Makranauškį, bet šiam jau nebeteko nė Vilniaus pasiekti.

Dar pusę liepos mėn. rusai, kurie Jasinskį atmušę, Salose tebestovėjo, mėgino Vilnių paimti. Mat, jie patyrė Vielgorskį nedaug kariuomenės Vilnuje palikus. Liepos 19 d. nuo pietų pusės jie užpuolė Užupio, Aušros Vartų ir Šėpoho priemiestes. Miesto valdyba (magistratas) ir turtingieji gyventojai išbėgo už nerėn — Šnipiško priemiestėn. Rusai buvo jau išiveržę Užupin ir Aušros Vartų priemiestėn ir iš kelių šalių šoko prie mūrų, stengdamiesi įsilaužti pro vartus, bet buvo atmušti.

Kitą dieną jie vėl užpuolė miesto mūrus ir kazokai buvo jau besiveržia pro Aušros Vartus, bet prysakyje jų jojančiam gen. Dejevui kritus nušautam, pasitraukė nuo mūrų, ir gynėjai suskubo vartus užtrenkti. Tuo tarpu artinosi ir Vielgorskis, kuris išgirdęs apie rusų užpuolimą, skubėjo miesto išvaduoti. Jo pasiūstasis prysakin nedidelis kariuomenės pulkas per Panerio kalnus ir Paulėnos priemiestę atbėgo miestan ir netikėtai užpuolė rusus. Rusai turėjo pasitraukti nuo Vilniaus.

Po trijų savaičių rugp. 11 d. rusai, sutraukę daugiau kariuomenės, vėl Vilnių užpuolė. Lietuvių kariuomenė, kuri jį gynė, nebuvo už juos mažesnė. Tačiau jos prysakyje stovint menkam generolui Chlevinskiui, ji po trijų kovos valandų turėjo užleisti rusams aplinkinius kalnus, nuo kurių jie iš kanuolių ėmė smarkiai mušti miestą. Nesitikėdama apginsianti miestą, ji per Zaliąjį Tiltą išėjo už nerėn, o ant rytojaus, rugp. 12 d., Vilnius atidarė vartus rusams.

Lietuvos sukilimui tuo užduota didžiausias smūgis, kuris nusprendė jo tolesnį likimą. Jos kariuomenė tapo atkiršta nuo Lenkų. Aiškus buvo ir Zemaičių likimas, kuriuose sukilimas, kaip matysime, buvo plačiai išsikerojęs ir rusams nevieną kirtį sukirtęs. Apie Lietuvos paliosavimą nebuvo ko nei svajoti, juo labiau, jog ir Lenkuose sukilimui nekaip tevyko.

Lenkų Radio Atsišaukia į Lietuvius

Loūdonas. — Slapta radio stotis Lenkijoje atsišaukė į lietuvius ir ukrainiečius, kviesdama juos kooperuoti prieš nazius ir tuomi pagreitinti išsilaisvinimą. Išbombardavimas Hamburgos ir fašizmo sugriuvimas, anot tos stoties, labai sudemoralizavo vokiečius.

Pirkite kiek išgalit karo bonus!

Lietuvių Miestas Pietų Amerikoje

Išreigo Savo Atskirą Koloniją "Baltica"

Paragvajaus lietuvių būrys, atsisikyrė nuo kitų, įkūrė nuosavą koloniją ir miestuką, kuris vadinasi Miranda-Baltica. "A. L. Balsas" tą koloniją aprašo sekančiai:

"Keli desėtkai lietuvių žemdirbių šeimynų šioje kolonijoje jau virto industrialistais. Pirminžan gės reiškiniai yra šie: Kolonistai bendromis jėgomis pasistatė Liaudies Namus, kuriuose vyksta kultūriniai parengimai. Jau veikia ir kooperatyvas, bet... pradžia darba gaisina..."

Ši Lietuvos išeivių įkurta kolonija jau pastatė mūrinius namus miesto rotušeje ir nuovadai. Kolonijoje jau yra 10 krautuvių, 1 restoranas ir 5 pradžios mokyklos. Jau veikia pašto skyrius ir sanitarijos punktas, kurį vada buvęs Lietuvos kariuomenės gydytojas Kaune, Dr. Jonas Dzirne.

Veikia 6 malūnai, 3 vandenių ir 2 garinės lentpiuvės, kurių švilpukai gyventojams pavirtina valandas.

Ekonominės gyvenimo sąlygos pagerėjo, nes kolonistai metė sodinę kukuruzus, o sėja kviečius, linus, kanapes ir "džiute", iš kurios gaminamas pluoštas maišams austi. Čia pat veikia ir "Hilo Sud America" bendrovės audynėčia.

Linų ir kanapių sėmenis kolonistai parduoda po 15 paragvajišku pezu kilogramą, "džiute" — po 35 pezu klg., o nemiuntus šiaudus po pusketvirto pezo klg.

Kadangi žibalo litras kainuoja 70—80 pezu, tai mūsų kolonistai savo namų židinius apšviečia linų sėmenų, kanapių manisu, kastoro-ricinos ir kt. mūsų pačių išauginamų sėklų aliejais. Žodžiu, balanomis žibint čia mums netenka.

Iš Sandaros Centro

- Siomis dienomis gavome iš So. Boston, Mass. Sandaros 7tos kuopos narines duokles per jos sekr. p. J. Arlauską sekančiai:
- P. Remeika ----- \$2.40
 - V. Yankus ----- 2.40
 - P. Apšiega ----- 2.40
 - V. Kirmeliavičius ----- 4.00
 - K. Kirmeliavičius ----- 2.40
 - B. Tumavičius ----- 2.40
 - J. Billard ----- 2.40
 - P. Pilvinis ----- 2.40
 - P. Yankus ----- 2.40
 - S. Zavadskas ----- 4.00
 - B. Palubickas ----- 2.40
 - Ant. Juodgudis ----- 2.40
 - Wm. Uždavinis (naujas) ----- 2.40
 - Jonas Burbul (naujas) ----- 2.40
 - Jonas Palionis (naujas) ----- 2.40
 - J. Lekys ----- .80
 - S. Kontautas ----- 2.40
 - P. Orientas ----- 2.40
 - K. Mereškevičius ----- 1.60
 - B. Pečiulis ----- .80
 - J. Pranaitis ----- 2.40
 - S. Chase ----- 2.40
 - S. Jakubauskas ----- 1.60
 - P. Jakubėnas ----- 2.40
 - J. Kapočūnas ----- 2.40
 - V. Trakelis (naujas) ----- 1.20
 - J. Arlauskas ----- 2.40

- Viso ----- \$62.00
- W. Amzie, prenum. ----- \$2.00
 - M. Venis, prenum. ----- 2.00
- Kiek anksčiau gavome narines duokles tiesioginiai:
- S. Mockaus ----- \$10.00
 - J. L. Kasmausko ----- 10.00
 - J. Runavich, Irons Mich. ----- 2.00
- Nuoširdžiai dėkojame visiems.

Sov. Rusijos Neaiški Politika Gali Apversti Taikos Vežimą

Reikalinga Jau Dabar Paskelbti Karo Tikslus

Alijantų Tarpe Dar Vis Nėra Vieningo Nusistatymo

Dabartinis karas įeina į trečią ir gal būt, paskutinį periodą. Pirmame periode Hitleris visur triumfavo ir pavėgė vieną šalį po kitos. Antrame Anglija viena kariavo iki prie jos neprisižymi anglų ir amerikiečių partiną ofenzyvą, kuri eina ir aina smarkyn. Karo laimėjimas ima sukintis ir priešinga pusė ir galimas daiktas, kad Vokietija neužilgo sukniubs.

Bet čia susidaro naujos komplikacijos. Alijantų tarpe nėra vieningo nusistatymo apie busimą taiką. Sovietai turi vieną galvoje, anglai ir amerikiečiai kitą. Pirmieji siekia sukumonis tinti Vokietiją, o jos teftonija palikti tokia, kaip buvo iki šio karo. Komunizmui įsiviešpatavus Vokietijoje, demokratija neišsilaikytų ir kitose Europos kontinento šalyse. Lenkija, Jugoslavija, Italija, Rumunija, Bulgarija, Vengrija, Suomija ir Baltijos šalys būtų užlietos nauja, raudona revoliucija.

Anglai ir amerikiečiai, žinoma, ne už tą kariauja, kad vieto vienos diktatūros Europoje būtų kita. Jie trokšta laisvės vitsoms tautoms; jie nori demokratinės Europos, subudavotos ant Atlanto Carterio. Pasekoje to, tarp Kremliaus iš vienos pusės ir Londono bei Washingtono — iš kitos pasireiškė nuomonų skirtumai. Iki šiam laikui tuos skirtumus buvo bandoma nustumti į šalį; jų nekelti aiškėn, bet kaip ilgai bus galima slėpti katę maiše?

Stoka susitarimo tarp alijantų duoda gerą kozirę vokiečiams. Matydami, jog karo nelaimės, jie gali atidaryti rytų frontą ir suleisti į savo kraštą

sovietų kariuomenę, tikėdamai, jog Vokietijos pasikeis tik diktatoriška sistema, o daugiau nieko. Tuomet anglai ir amerikiečiai, ištikro atsidurtų gana nesmagioje padėtyje. Atrodytų, jog karštas būlves jie traukė iš ugnies tik kitų sunaudojimui.

Kai kās gal pašakys, jog toki siurprizai nėra įmanomi. Bet ką gali žinoti? Šiais laikais visko atsitinka. Skėstantis ir užskustuvo griebiasi. Jeigu vokiečiai galėjo atsiversti į nazimą, tai jie gali nudardėti ir į nacionalistinį komunizmą, bent laikinai, kol praeis šturmas.

Demokratijos neprivalo būti taip lengvatikės ir neatsargios, kaip jos buvo Chamberlaino ir Daladier laikais. Jeigu jos turi jėgų taip narsiai ir atkakliai kovoti, tai joms nereikėtų varžytis ir pasakant atvirą žodį savo rytų partneriui.

Nepaisant kām Vokietija nepasiduotų ir kokius mārskinius pasiūlymus ji, jos ateitis turės būti nuspręsta visų kare dalyvaujančių valstybių, o tos šalys, kurias prieš šį karą buvo nepriklausomos, privalo vėl atsistoti tokiomis. Šį principą turėtų aiškiai pabrėžti Washingtonas ir Londonas. Kai tas bus padaryta, tai ir vokiečiams neliks noro iškrėsti kokius nors šposus. Demokratija yra galinga karo lauke; dabar ji turi pareikšti savo stiprumą politikoje ir diplomatioje. — P. Dagilis.

Abi Kaltos

Maža dukrelė klausia motinos: — Kodėl, mama, tavo plaukai ima pražilti? — Del to, kad tu esi bloga mergaitė ir sukeli man daug rūpesnio... — Bet mama turėjai būti darblogesnė, nes bobutės plaukai visai pražilė...

Pirkite Karo Bonus ir Stampas.

SANDAROS KETVIRTO APSKRIČIO

PIKNIKAS SEKMADIENYJE, Rugp.-August 15, 1943

Willo-West Parke
83rd ir Willow Spring Rd
Willow Springs, Ill.

Alaskoje Vilkai Baigia Iškersti Briedžius

Noma. — Didieji, rudi vilkai, bėgiodami rujomis, pereitais metais išskerdė 30,000 briedžių, o šiais metais gal irgi išnaikins tiek pat. Kova su vilkais yra labai sunki. Nėra žmonių, kurie juos medžiotų, o eskimosai nesijdomauja briedžių likimu. Valdžia buvo pažadėjusi atsiusti orlaivų, bet iki šiam laikui jie neatvyko. Ir taip briedžių giminė Alaskoje baigia išnykti.

Del Ko Neatsilankė į Mokyklą

Užklaustas del ko jis per porą dienų neatsilankė į mokyklą, vienas Clevelando berniukas

atsakė: "Mano sesuo pasisavino mano kelines". Taip ištikro ir buvo. Sesuo nuplėšė savas dirbtuvėje, tai pasiėmė broliuko.

Prašalina Čechus iš Slovakijos

Kun. Tuki valdžia Slovakijoje neseniai išstūmė 150 čekų šeimų į taip vadinamą Bohemijos protektoratą. Slovakai taip pat nesugyvena ir su vengrais, kurių esama toje šalyje apie 60 tūkstančių.

Vermont valstijoje yra apie 500 ežerų.

Saltas oras yra sunkesnis už šiltą.

LIETUVISKOS SPAUDOS RĖMEJAI - BIZNIERIAI

Tel. YARds
Aleksa Bakery
J. Aleksa, Sav.
3339 S. Morgan St.
Geriausios Lietuviškos Plikytos Ir Rupios Duonos Kepykla

Tel. LAFayette 3171
Peoples Furniture Co.
M. T. Kezas, Ved.
4179-83 Archer Ave.
Jus Galite Gauti Visą Kas Tik Tikalinga del Namų—Rakandų

YARds 3599
Piwaronas Baking Co.
D. Pivarunas, Sav.
4622 S. Marshfield Ave.
Kepėjai "The Winner" Duonos Taip Pat. Ruginės—Lietuviškos

Tel. VICTory 4226
Progress Furniture Co.
J. A. Krukus Ved.
3222-24-26 S. Halsted St.
Rakandai, Pečiai, Radios, Vaikam Rakandai — Viskas Del Namų

YARds 5654
European Style Bakery
J. Bartash, Sav.
841 W. 33rd Street
Kepėjai Skanios Lietuviškos Juodos Duonos

Tel. SEElly 8760
Roosevelt Furnit. Co.
Jovarauskas ir Bertulis Sav.
2310 W. Roosevelt Rd.
Visokie Namams Reikmenys — RAKANDAI —

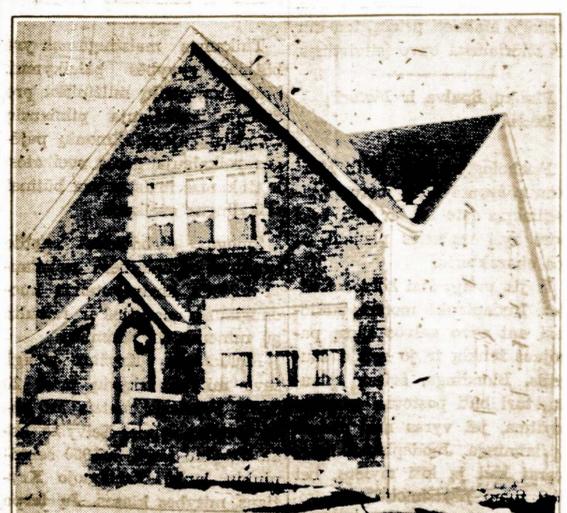
HEALTHY FOOD Restaurant
Joe. ir Julia Malonis Sav.
3206 S. Halsted St.
Lietuviški - Amerikoniški Valgiai Mandagus Patarnavimas

Leonas Getautas
Muzikos Krautuvis
755 W. 32rd Street
Specialistas Įvairiausių Dailystės Darbų

BOUlevard 9406
Frank Bastis
Savininkas
7-11 NATURAL TAVERN ir ROSS HOTEL
711 W. 43rd St., Chicago

REPublic 7731
Z. S. Mickevici & Co.
Real Estate — Insurance Commercial & Residential Properties
2506 W. 59th St., Chicago

Nebus Niekur Taip Patogu Kaip Po Savo Stogu

JEI TAMSTOS MANOTE STATYTI SAU NAMĄ PASIRINKTOJ APYLINKĖJ, TAI LEISKITE MAN SUTĖIKTI JUMS KELETĄ PATARIMŲ IR PASIULEMŲ.

DABAR YRA LAIKAS PRADĖTI DARBĄ IR ĮSIGYTI TOKĮ NAMĄ, APIE KURĮ JUS NUOLAT. SVAJOJAT. ATVAŽIUOKIT PAŠ MANE Į OFISĄ IR AŠ JUMS PARODYSIU UZBAIGTUS NAMUS, KURIE JUMS PATIKS IR BUS LABAI PRĖINAMI.

John Pakel
GENERAL BUILDING CONTRACTOR
6816 S. Western Ave. Tel. Grovehill 0306

B. K. Balutis Rašoiš Londono

Pataria Kaip Galima Sustiprinti Vieną Seniausių Lietuvių Organizacijų

Tėvynės Mylėtojų D-ja Galėtų Atlikti Svarbius Mums Darbus

Reikalinga Tik Visiems Subrusti

Lietuvos atstovas Londone p. B. K. Balutis parašė p. M. Kasparaičiui, Racine, Wis. tokio turinio laiška:

"Vakar — tik vakar — gavau Jūsų laiška, rašytą gegužės 24 d. ir bankinį draftą sumai dviejų svarų devynių šilingų — mat ilgokai dabar laiška eina...

Pirmiausiai leiskite man Tam sta padėkoti Jums ir Jūsų TMD kuopos nariams už Jūsų auką ir ypatingai už gražų prisiminimą ir sveikinimus. Skaitydama Amerikos Lietuvių laikraščius, aš atydziai seku ir TMD veiklumą. Man visados linksma patėmyti laikraščiuose tos ar kitos kuopos darbuotė ir buzdėjima ir, tankiai darosi prėstėnai liūdna, mačant, kaip ši garbinga Amerikos Lietuvių organizacija, nors vis dar ir gyvuojaa, bet lyg ir negali pakilti nuo ligos patalo.

Ypač man skaudu buvo, kuomet neseniai patėmijau, kad viena kuopa, turedama net šimta dorielių savo izde, nutarė susilikuoduoti, — reiškia, pati sau savo noru pasidarė "harakiri"... Sitoks žingsnis tai jau tikrai sunku suprasti. Nors nuo to laiko, kai 1919 m. likimo buvo lemta man apleisti Ameriką ir mano ryšiai su TMD, nutruko, visgi aš niekad jos nepamiršau, nors didesnis valstybinis darbas ir neleidu man aktyviai šioj organizacijoj darbuotis.

Seni geri laikai, kuomet prieš 30 su viršum metų kelėm ir prikėlėm šią Draugiją jau nuo tikrojo mirties patalo ir su būriu gerų tėvinainių ir veikėjų (kurių tarpe ir Tamstai teko gražiai pasidarbuoti) ne tik kad pasekmingai išauginome TMD, i rimtą ir didelę organizaciją, bet sugebėjome padaryti tai, ko ligi šiol dar niekas kitas nestengė padaryti — išleisti rinktinę raštų laidą, Kudirkos Raštus, — šitie, sakau, seni geri laikai man tankiai prisimena.

Ir aš tankiai taip galvoju: jeigu galima buvo tai padaryti tada, tai kodėl to negalima padaryti ir vėl? Ir turiu prisipažinti, kad man senatvėje ir vėl tankiai, taip sakant, pradeda niežėti rankos, kad atėjus Jums ten su pagalba ir vėl atgaivinus tą vieną iš naudingiausių mūsų išėivijos organizacijų.

Ant nelaimės, mano rankos dabar surištos ir laikas užimtas kitokiais darbais ir rūpesčiais, nuo kurių aš negaliu ir neturiu teisės šiuo laiku atsakyti.

Aš esu įsitikinęs, kad TMD misija lietuvių išėivijos ir lietuvių tautos gyvenime dar toli gražu nėra užsibaigusi. Ji dar gali atlikti didelį darbą, jeigu tik lietuviai tą savo misiją gerai suprastų. Tik pažūrėkim. Kol nebuvo Nepriklausomos Lietuvos, jos misija buvo gaivinti lietuvių gyvenimą, kurių negalima buvo leisti Lietuvoje. Atsiradus Nepriklausomai Lietuvai, išrodė, kad ta misija baigėsi, nes Lietuva pati tą užduotį pradėjo atlikti. Bet tai tik taip išrodė. Ištikrujų gi, TMD,

galėjo labai šauniai talkininkauti Nepriklausomai Lietuvai, pritaikydama prie naujų aplinkybių. Pavayzdžiuj, ji galėjo pasiimti leidimą knygu lietuvių kalboje, iš Amerikos gyvenimo — iš jos istorijos, jos literatūros, jos mokslo ir dailės, ir tt.

Tuomi ji galėjo papildyti Lietuvos literatūrą, ir būti geru interpretorium Amerikos gyvenimo ne tik Lietuvai, bet ir Amerikos lietuviams, ypač jų senesnijaai kartai, kuri, nors Amerikoj gyvena, bet toli-gražų, platesne prasme, jos nepažįsta.

O be to, TMD, rimčiau pagalvojus ir susiorganizavus, galėjo savo veikimą praplėsti ir nauja kryptimi — būtent, šale lietuvių kalba leidžiamų knygu, galėjo gretai leisti ir anglų kalba — apie Lietuvą, tuo būdu tapdama it Lietuvos interpretorium lietuvių jaunajai kartai, augusiai Amerikoj, ir pagalios patiemis Amerikonams. Ir čia iš Am. lietuvių jaunos inteligentijos ji galėjo susilaukti ir supratimo ir paramos. Kokia plati dirva! Ir ji dar nėra uždaryta ir dabar. Ji laukia tik gerų ir sumanių artojų.

Bet šiuo laiku, kai Lietuvą užklupo iš pradžių raudonas, o paskui ir rudas maras, kiekvienam turi būti aišku, kad net ir sena TMD programa vėl atsidarė, nes Lietuvoje ir vėl negalima Lietuvai naudingų ir reikalingų raštų leisti.

Zodžiu, darbo — ir tai labai naudingo darbo — yra iki kaklo, tik reikia šiek-tiek sumanumo ir pasidarbavimo. Mūsų visų nelaimė, mes gal perdaug turime žmonių, kurie mėgsta, kaip Tamsta sakai, tuščias burnas aušinti ir vieni kitiems panages krapštyti, vieton rimtą darbą dirbus. Na, bet vis vien nusiminti nereik—Dievas duos, išaugsim ir mes kada nors ir tik tada suprasim, kad daug brangaus laiko sugaišiname vaikšioms peštynėms.

Sirvydos, Vaidylos nuomonė sveika: Lietuvos istorijos išleidimas būtų tvirtas pamatas naujai TMD. veiklai, nes reik pasakyti, kad ir didelė dalis nesusipratimų, kurie laikas nuo laiko kyla mūsų tarpe, tankiausiai turi gilią šaknis mūsų tautos istorijos nepažinime — "ignorance is — mother of all evils..." Klimas yra geras istorikas ir manau jo veikalas bus geras. Bet nuo to laiko, kai Friskas užėmė visą Prancūziją, aš negaliu su juo susisiekti, ir nežinau, kada galėsiu.

Labai esu dėkingas Tamstai ir Jūsų draugams už linkejimus ir prašau juos nuo manęs pasveikinti. Galite būti tikri, kad aš savo užduotį, kuri net labai nelengva, atliksiu iki galo. Ir nors padėtis yra sunki, bet vilties nereikia nustoti — Dievas duos, kiauilė nesuėš", kaip patarlė sako. Nuosirdžiai Jūsų,

B. K. Balutis.

Ješkos Kaltininko

Dirbtuvėje "bosas" praneša visiems darbininkams susirinkinti i kiemą, kur kiekvienas bus apžiūrėtas ar neturi pavogto daikto.

— O kas gi dingo? — paklausia vienas.
— Dingo keturi nauji "tajorai".

Ragina Siusti Daugiau Gyvulių ir Skerdyklas

Washington. — Agrikultūros departamentas išleido paraginimą piet-vakarinių valstijų "ren džieriams" siusti kuodaugiausiai gyvulių i skerdyklas, nes sausra baigia nudžiovinti pievas. Texas ir Oklahoma valstijoj tęsiasi didelės kaitros, kurios naikina pašarą gyvuliams. Taip pat jaučiasi stoka ir vandens.

Pasiuntimas i skerdyklas dabar būtų naudingas gyvulių savininkams ir prašalintų stoka jautienos visuose marketuose.

Rusų Kvilingas Vlasov Suka Lizdą Ukrainoje

Susidėjęs su vokiečiais, sovietų gen. Vlasov perkėlė savo štabą iš Smolensko i Ukrainą ir ješko pritarėjų vietinių gyventojų tarpe. Jo suorganizuota kariuomenė iš nelaisvių ir savanorių turėsianti pavaduoti pietiniam fronte italus, vengrus, rumunus, kurie pasitraukė.

Gen. Vlasov tikisi suvilioti kelius milijonus ukrainiečių, žadėdamas jiems panaikinti kolchozus ir gražinti žmonėms žemę. Jis visur skleidžia obalsi: "Zemė ir Laisvė" tiems, kurie eis drauge su juom prieš bolševikus. Lvovo mieste i ukrainiečių legioną "SS. Galizien" įstoję 3,000 ukrainiečių, kurių tarpe yra 1,000 studentų.

PERSISPAUSDINO EDITORIA LA "LITHUANIA SHOULD BE FREE"

Kaikurie lenkų laikraščiai Amerikoj persispaudino garsųjį Chicago Daily Tribune editoria lai: "Lithuania Should Be Free". Prikertuose komentaruose lenkų spauda pažymi, jog tai labai stripūs ir aiškūs argumentai už Lietuvos nepriklausomybę. Tačiau, kaikurie pridėjo ir savotiškas išvadas. Esą, lietuviai turėtų dabar mažiau rūpintis Vilniu, o daugiau Lietuva. Taip, ištikro, juk ir yra. Pirmoj vietoj visa šalis, o paskiau tik jos sostinė.

Japonai Skundžias Stoka Laivų

Japonų radio paskelbė, jog stoka laivų gali sutrukdėti japonams išnaudojimā naujai užkariautų plotų. Todėl visa jų energja turi būti nukreipta i laivų statybą.

Nieko nuostabaus, jei japonai pradeda verkšlenti apie laivus, nes amerikiečiai kas diena juos skandina.

Washingtonė svarstoma pakelti mokesnis už pašto patarnavimus. Tačiau Kongresas žiuri i tai kreivai.

Surado Pasiteisinimą Nazių Žvalgybai

Vokiečių slaptoji policija areštavo vieną holandietę už klausimą anglų radio programų. Atvėplus i kalėjimą, jos paklausta del ko ji tą darė. Moteriškė ramiai atsakė:

— Labai paprastai. Hitleris pažadėjo būti Londone lapkričio m. 1940 metais. Nuo to laiko aš nuolat klausiaus Londono stoties, norėdama išgirsti Hitlerio kalbą.

PER MANO KOSTUVA

Kaif šiomis dienomis pasimirė Kinijos prezidentas Lin Sen, tai laikraščiai pažymėto jį įvyki tik trimis eilutėmis.

Tur būt del to, kad jis buvo toks didelis išminčius, kad jį mažai kas suprato...

Bolševikai visaip bando pasisavinti kredita už Italijos pakrikimą. Pav. "Vilnis" rašo: "Jei Hitleris būtų galbėjęs prisiusti Mussoliniui pagalbos iš Rytų fronto, tai juodmarškinii bosas nebūt rezignavęs."

Ar gi nesuntė? Vokiečiai buve Libijoj, Tunizijoj, o dabar yra Sicilijoj. Ir tos nazių divizijos atvyko iš rytų fronto.

Vienas mūsų veikėjas optimistiškai pranašauja, jog i Amerikos lietuvių konferenciją Pittsburghe bus išrinkta 700 delegatų.

Well, čia ne tiek svarbu išrinkimas, kiek atvykimas i pačią konferenciją.

Sakoma, jog iš Vokietijos miesto Hamburgo beliko tik amerikoniškas "hamburgeris".

Tikrąjį meškos patarnavimą prezidentui A. Smetonai sutei-

AUDITORIUM RESTAURANT
3131 S. Halsted St.

LIETUVISKI ir AMERIKONISKI VALGIAI SU GERIAUSIU SKONIU. MANDAGUS PATARNAVIMAS. P. Balčiūnas ir M. Kovarski, Sav.

Davis in London

Elmer Davis, director of the United States Office of War Information, seems interested in London's traffic light system in this picture taken when he visited there recently. Davis met Brendan Braken who holds a similar post in England.

čia keletas neva jo draugų, kurie savo straipsniais juokina visuomenę...

Kad suprasti kitų yrgus ir bėdas reikalinga pačiam jas patirti.

Čiulba verkia vėversys; Skrenda i dangaus žydrynā. Spaudžia širdj ilgesys Laisvā pamatj tėvyne... — Vaičiūnas.

Maskva neseniai pranešė, jog Oriol fronte smarkiai kaujasi ir lietuvių dalyis.

Jeigu taip, tai sovietams reiktų liautis skelbus, kad Lietuva turi priklausyti rusams. Paver-gimas tų, kurie gelbsti, būtų labai žiaurus dalykas.

Tam tikra amerikiečių spaudos dalis reikalauja, kad visas Romos miestas būtų atiduotas valdyti popiežiui.

Niekas nesipriešintų tam, jei popiežius su savo sveicariška

NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

STATOM VISOKIOS RUSIES NAMUS— DIDELIUS IR MAZUS. Turime 18 Metų Patyrimā Namų Statymo Bizny. Kreipkitės Prie Musų Del Apskaitliavimų ir Kitokių Informacijų.

REAL ESTATE 2555 W. 47th St.

PASKOLOS ANT PIRMŲ MORGICIU STATYBAI — REMONTAVIMUI ARBA REFINANSAVIMUI

ant Lengvų Mėnesinių Išmokėjimų! NAUDOKITE PROGA DABARTINEMS ZEMOMS NUOSIMCIO RATOMS.

TAPKITE FINANSINIAI NEPRIKLAUSOMI!

TAUPYKITE musų istaigoje. Jusų indėliai rupestingai globojami ir ligi \$5,000.00 apdrausti per Federal Savings and Loan Insurance Corporation. Mokame 3%. Jusų pinigai išmokami ant pareikalavimo.

SENIAUSIA IR ZYMIAUSIA LIETUVIŲ FINANSINĖ ISTAIGA — 46 Metai Sekmingo Patarnavimo! —

KEISTUTO SAVINGS and LOAN ASSOCIATION
TEL. CALUMET 4118 Jos. M. Mozeris, Sec'y 3236 SO. HALSTED ST.

...it will provide a debt-free home with our home-financing plan!

gvardija užimtų tą miestą, pirma, negu ateis ten alijantai.

Dr. A. L. Graičunas mums rašo: "Kaip Dr. I. Baltrušaitienė, taip Dr. A. L. Graičunas gali džiugauti nuveiktais darbais, o kuom gali padžiugauti sandariečiai?"

Atsakymas: Tuom, kad nei vieno, nei antro nėra mūsų tarpe... — Eolas.

Rusai Vėl Spirias Apie Antrą Frontą

Reikalauja Nutraukti Nuo Jų 60 Vokiečių Divizijų

Maskvos spaudoje ir radio pradėta klebenti apie antrą frontą. To, kas įvyko Afrikoj, o dabar vyksta Sicilijoj, neužtenka. Anglai ir amerikiečiai privalą užpulti Europą ir atitraukti nuo rusų fronto mažiau siai 60 vokiškų divizijų. Kadangi pietų ir vakarų Europoje jau dabar yra apie 60 nazių divizijų, tai išviso norima įvelti 120 priešo divizijų.

Bet sovietai užmerkia akis

prieš tą faktą, kad keliā Europos invazijai reikia dar praskinti. Ne gi šoksi tiesiai i ugnį, tose vietose, kur vokiečiai yra daugiausiai įsitvirtinę, pavyzdžiui Prancūzijoj, Belgijoj ir panašiai. Anglai ir amerikiečiai turi atidare stiprų frontą ore. Pav., puolime prieš Hamburgą dalyvavo po 6,000 aviatorių. Juos aprūpinti yra reikalinga 100,000 armija. Tegul neužmiršta sovietai, jog anglams ir amerikiečiams tenka kautis ir su japonu, kuris nėra mėnkesnis priešas už nazius.

I vieną dieną dabar suvartojama daugiau gazolino, negu per visą pereinā pasaulinį karą.

Argentinos valdžia paėmė savo kontrolėn 6 amerikiečių dirbtuves, kuriose buvo gaminamos ūkio mašinos.

Vokiečiai pradėjo gaminti audeklā iš karvės plaukų. Taigi ir Lietuvos karvutės gal būt reguliariai nuskutomos.

D. L. Kunigaikštis Algirdas viešpatavo nuo 1345 iki 1377 metų.

Phone Virginia 9493 Moterims Trečiadienį

SOUTH PAULINA

RUSSIAN TURKISH BATHS

ATLANKYKIT SVEIKATOS PIRTĮ

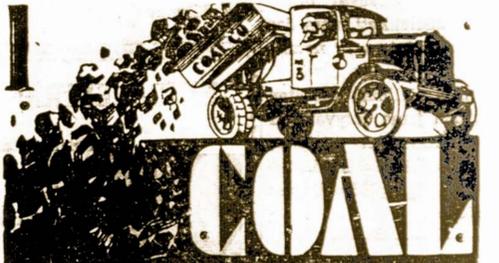
Naujai įrengtas rusiškas kambarys su akmenų krosnim. Kambareliai dėl pagulėjimo. Kainos labai prieinamos

ELEKTRIKINIŠ GYDYMAS

Mineralinės, sulferinės vanio duoda didžiausią kraujo cirkuliaciją, kuomi galima išsigelbėti nuo visokių ligų.

1657 West 45th St. Kampas S. Paulina St. A. F. CZESNA, Savininkas

VIETA, KUR CHICAGOS LIETUVIAI PERKA SAU ANGLIS

Mes užlaikom tik geriausios rusies anglis ir turim didelį pasirinkimą. Kainos labai prieinamos; užganėdinimas užtikrintas.

Vilija Coal Co.
3700 So. Spaulding Ave. :: Chicago, Ill.
LIETUVIŲ ISTAIGA.
Tel. Lafayette 2584.

Leo Norkus, Jr.

AMBROSIA & NECTAR
Beer Distributor

GERKIT TIK GERĄ ALŲ, padarytą Chicagoj. Visi geria ir mėgsta AMBROSIA ALŲ, bet, prie to, išdirbėjai nusprendė padirbti dar geresnį alų, kurį užvardino—NECTAR. Šis Alus yra pagamintas iš importuotų pirmos rūšies produktų.

Urmo (Wholesale) kainomis pristato i alines ir kitas istaigas. Visuomet kreipkitės pas NORKŲ kur gausite greitą ir teisingą patarnavimą.

2259 W. Cermak Rd. Tel. Monroe 0808

